Imballef:

27 ta' Marzu, 1953. L-Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Voseph Falzon ne. versus Neg. Paolo Nani Konkorrenza Sleali — Tizrid ta' Notizzji — Penali — Danni — Art. 41 tal-Kodići tal-Kummerć

- Il-kummercjant li jxerred notizzji li jaghmlu hsara lill-kummerc ta' kummercjant iehor jirrendi ruhu hati ta' konkorrensa sleali. Jekk dawn in-notizzji jkunux veri jew foloz jimporta biss ghall-mitura tas-sanzjoni; ghax il-ligi taghna ma tetigix li l-fatti divulgati jkunu foloz, u li setghu jaghmlu, jew fil-fatt ghamlu, ksara lill-kummerc ta' hadd iehor.
- L-intensjoni spečifika tad-divulgatur li jaghmel dik A. kura, li hija l-estrem l-iekor rikjest mill-ligi, hija rimessa ghall-arbitriju prudensjali tal-gudikant, li ghandu jiddetumiha mič-čirkustansi tal-kat.
- Kejn ma jisva lid-divulgatur il-jatt li d-denigrazzjoni tal-merkanziju ta' kummercjant iekor saret ma' persuni esperti li ma jistghuz jigu ngannati jacilment; ghaz il-jatt vjolatur tal-projbizzjoni tal-

liği jibga' dejjem. Kif langas ma jiswa l-fatt li d-deniprazzjoni ma tkunz ikkağunat Nsara,

Il-kummercjant li tkun saritlu konkorrenza illećita jista' jayhżel bejn id-danni u nteressi u bejn il-penali. Jekk ifittez id-danni u nteressi, ghandu jipprova d-danni li realment sofra u jekk jaghżel il-penali, huva obligat jipprova biss il-fatt vjolatur tal-ligi.

Langas jima lid-divulgatur il-fatt li t-tiærid tan-notizzji jkun sar mu' numru zgkir ta' persuni; gkaz in-numru limitat ta' dann il-persuni ma jnekkiz li n-notizzji jew imzerrda; gkalkemm jista' jservi ta' attenwanti fl-applikazzjoni tas-sanzjoni.

Il-Qorti, — Rat l-att taċ-ĉitazzjoni li bih l-atturi, wara li ppremettew illi l-konvenut, f'diversi okkażjonijiet, xerred notizzji u ta informazzjonijiet, anki indirettament, li setghu jaghmlulhom, u li effettivament ghamlulhom, hsara fil-kummerċ taghhom tal-pjanijiet; talbu illi l-istess konvenut jiĝi kundannat iballas lilhom penali fis-somma li tiĝi stabbilita konformement ghal dak li hemm kontemplat fil-art. 41 tal-Kodiċ tal-Kummerċ; bl-imghax kummerċjali u bl-ispejjeż, kompriżi dawk ta' l-ittra uffiċjali tat-2 ta' Marzu 1951;

Omissis;

Ghamlet dawn il-konsiderazzjonijiet:

Il-kontendenti huma konkorrenti ta' xulxin fil-kummerć aghhom billi joffru l-istess merči, jigifieri pjanijiet, lill-istess publiku f'dawn il-Gżejjer. L-atturi kienu l-agenti tal-pjanijiet marka "Welmar" mill-14 ta' Frar 1947 sat-22 ta' Settembru 1950 (fol. 79), u huma l-agenti tal-pjanijiet marka "Bell". Il-konvenut kien, u ghadu, l-agent ta' pjanijiet ohra ta' marki differenti, fosthom dawk tal-marka "Marshall and Rose", u, mill-ewwel ta' Ottubru 1950, huwa wkoll l-agent ta' l-istess pjanijiet marka "Welmar" riferiti, li taghhom, sad-da'a fuq indikata, kienu l-agenti l-atturi (fol. 31);

L-atturi jallegaw li l-konvenut kiser ghad-dannu taghhom il-projbizzjoni kontenuta fi-art. 38 (1) tal-Kodići tal-Kummerć ghal-limitazzjoni tal-konkorrenza, billi xerred notizzji u ta informazzjonijiet li setghu jaghmlu, u effettivament ghamlu, hsara lill-imsemmi kummerć taghhom, u kwindi qeghdin jitolbu kontra l-konvenut il-penali li tigi stabbilita fis-somma ta' mhux anqas minn £10 u langas izjed minn £500, li ghaliha hu suggett il-kummercjant li jikser l-imsemmija proibizzioni skond l-ar. 41 tal Kodići čitat;

L-informazzjonijiet li letturi jallegaw li l-konvenut ta kontra taghhom swietilhom, kif ighidu, it-telfa ta' l-agenzija tal-pjanijiet marka "Welmar" u n-notizzji li jallegaw illi hu kerred bi f sata i hall-ki mmerć taghhom huma in sostanza dawn, jigifieri illi huwa qal li l-pjanijiet "Welmar" kienu pjanijiet tal-landa, u li biss kull tant jehrog wiehed tajeb, u li l-pjanijiet marka "Bell" huma pjanijiet rikostrawiti;"

Mix-xhieda tal-konvenut jirrizulta illi, meta huwa kien Londra, qu' lid-di(ta "Welmar" illi I pjanijiet ghand id-di ta attrici ma kienux qeghdin fi stabbiliment tal-pjanijiet, u li. sowwa sew, ma kienx jaf fejn kienn. Qaliihom akoli li I-pjanijiet kienu t'hanut tax-xorb, u wriehom li, ff-opinjoni tieghu, d-ditta at rici ma kiene x tajba biex tirrapprezentalioni (fol. 62). Mid-dokument fil-fol. 79 jirrizulta li in segwitu, fis-16 ta' Gunju 1950, id-ditta "Welmar" kitbet lid-ditta avtrici fis-sens li kienu ddecidew li jit erminaw il-kuntratt ta l-agenzija ga ezistenti be niethom sa mill-14 ta' Frar 1947. ghar-raguni li kienu jhossu "that the Welmar pikno should be represented by a firm occupying a more central position in Valletta, that is a say, in a shop which is exclusively devoted to the sale of musical articles"; u mid-dokument fil-fol. 30 jirrizulta illi A-istess gurnata A.W. Whelpdale; wieted mid-diretturi tad-dit a "Welmar", kiteb lill-konvenut liftra fejn qallu, fost hwejjeg ohra li ma jinteressawx lill-kaw-za il should like to establish you as the agent for the Welmar planes, and I have accordingly given the present weimar planes, and I have accordingly given the present agent three months notice, expiring on September, 1950. After that date we shall, of course, be at liberty to supply you, and I hope you will see your way to take an interest in both the Welmar and the Marshall and Rose pianos to our mutual advantage. Il konvenut, kif ga accennat, kien ga: l-agent tad-ditts: "Marshall and Rose" (fol. 75 tergo). Mid-dokument fil-fol. 31 jirrizul a li l-konvenut accetta l-agenzija tad-ditta. "Welmar", billi fid-19 ta Grafin 1950 kiteb lil dik id-ditta. "On the let October 1950 I shall go in for hydrogen. ditta:— "On the 1st. October, 1950, I shall go in for business with your goodself both for the Welman and the Marshall

pianos, as your sole agent for Malta";

pianos, a, your sole agent for Malta";

Mix-xhieda tal-Maes ro di Cappella Padre Alberto Borg, O.E.S.A., jirrizulta illi l-konvennt maqdar ii-pjanijiet marka "Welmar", a qal li huma kienu pjanijiet tal-landa, u li, meta hawa jalla li dawk li kien ra r pprova kienu ghogbuh, il-konvenut qabez u quliu "dak jinzerta xi wiched, bhall-arloggi" (fol. 16); u mix-xhieda ja Bice Mizzi jirrizulta li l-konvenut, li kien ra ghandha pjanu tad-ditta "Welmar", qalilha li l-pjanu "Welmar" kien pjanu ordinarju, u "li kien bhai arlogg, li b'kumbinazzjoni mexxa", u pproponielha jibdilha dak il-pjanu "Welmar" li keilha u jaghtiha iehor minfloku aktar fin, marka "Marshall and Rose", ghaliex il-pjanu "Welmar" kien pjanu ordinarju (fol. 24 u 24 jergo, u fol. 25): fol. 251;

Omissis:

Mix-xhieda ta l-Imsenmijin Padre Alberto Borg u Bice Mizzi, li utnejn jefn sewwa kif ikunu pjanijiet tajba, specijalment it-tieni wahda, fi hija, kif huwa nôt ghal kulhadd, pjanis a valoruža, j rriželta illi l-pjanijiet "Welmar" li dawk ix-xhieda ppruvaw kienu pjanijiet tajba hafua. Ix-xhud Bice Mizzi anzi qalet li taghha sabitu tajjeb ferm (fol. 24), u li kien ilu ghandhu sentejn u t ha dejjem sodisfazzjon......; M'x-xhieda ta' Vincent Gauci Borda jirrizula li dan gha-

x'kien iddecieda Gauci Borda li kien hajjar jixtri pjanu minn ghandu, u dak l-impjegat in segwitu qallu li kien qal lil Gauci Borda, meta dan infurmah li kien xtara pjanu tad-ditta "Bell", li dik id-ditta kienu jaghmlu pjanijiet "reconditioned" (fol. 61). Gauci Borda qal ukoll illi in segwitu l-konvenut mar jurih l-ittra li kien kitiblu l-konsulent legali ta' l-atturi, u f'dik l-okkazjoni wrieh ktieb, ossija "magazine", u qal li minnu kien jirrizulta li l-pjanijiet "Bell" kienu "rebuilt" (fol. 17 tergo);

Mid-dokument fol. 48 jirrizulta illi l-pjanijiet "Bell" jigu rikostruwiti ghall-"home trade" biss. "Reconditioning done for the Home Trade", jinghad f'dak id-dokument;

Minghajr dubju, l-ağir tal-konvenut jikkostitwixxi konkorrenza illecita, ghaliex huwa xerred notizzji, jekk veri jew
falzi xein ma jimporta hlief ghall-miżura tas-sanzjoni, billi
i-liği taghna, li ssegwi s-sistema Taljan, Franciż u Belga, ma
teżigix li l-fauti divulgati jkunu falzi, li setghu jaghmlu, u
xi whud minnhom, milli jidher, fil-fatt ghamlu, hsara lilkummerc ta' l-atturi; u l-intenzjoni specifika tal-konvenutl-estrem l-iehor intenzjonali rikjest mil-liği, u li l-apprezzament tieghu ghandu jiği dežunt mic-cirkustanzi, li l-liği tirrimetti ghall-prudenzjali arbitriju tal-ğudikant — ma jistax
ma jiğix dežunt fil-każ in eżami mill-kumplesa tac-cirkustanzi fuq riferiti, li juru illi l-kovenut iddežinja l-pjanijiet rivali
bhala inferjuri ghal dawk li hu kien qed jižmercja, bl-iskop
li jinduci xerrejja biex ma jakkwistawx dawk il-pjanijiet li
asserixxa kienu inferjuri, u jakkwistawx dawk il-pjanijiet minn
dawk li huwa kien qed ibiegh; u n-notizzji fuq il-kont ta' l-atturi, riferiti lid-ditta "Welmar", setghu almenu kkontribwew
biex l-ağenzija ta' dik id-ditta tghaddi ghandu;

Fin-nota tieghu l-konvenut issottometta illi n-notizzji li ta lid-ditta "Welmar" kienu risposti ghall-mistoquijiet li sarulg mid-diretturi ta' dik id-ditta, li kienu anki diretturi tadditta "Marshall and Rose" ga minnu rapprezentata, u illi kwindi kien fi-obligu li jaghtihomlhom (fol. 91). Irrileva mbaghad illi l-atturi ma baqghux agenti tad-ditta "Welmar" semplicement ghaliex dik id-ditta iddecidiet tittermina l-kuntratt dwar dik l-agenzija bi pre-avviz regolari ghat-termini

ta' l-istess "Agency Agreement", u ghalhekk ma tistax tiği ravvižata užurpazzjoni da parti tieghu ta' l-ağenzija li kell-hom l-atturi (fol. 92). Issottome'ta wkoll illi r-risposti li huwa ta ghall-mistoqsijiet tad-diretturi tad-ditta "Marshall and Rose" kienu jikkorrispondu ghall-verità (fol. 92). Irrileva illi d-diskors ga fuq riferit ma' Gauca Borda dwar il-pjanijiet "Bell" ma kienx tieghu, imma ta' l-impjegat, u dan ma tkellimx fuq istruzzjonijiet ricevuti minn ghandu, u li ghalhekk ma jibqax hlief dawk li huwa qal lil Padre Borg u lil Bice Mizzi, u dan ma jikkostitwix tixrid ta' notizzji; mhux biss ghax limitat ma' žewg persuni, imma anki ghaliex ma setax jipproduci hsara, peress li dawk il-persuni huma esperti fil-mužika, u, billi huwa kien jaf li huma tali, ježula minnu l-element in enzjonali, l-iskop, jiğifieri, tal-konkorrenza, anki ghaliex dawk il-persuni kienu ga xtraw il-pjanu li riedu jixtru (fol. 93 u fol. 94). Fl-ahharnett, il-konvenut issottometta illi, meta huwa kellu l-imsemmija konversazzjoni ma' Padre Borg u Bice Mizzi, l-atturi ma kienux l-ağenti tal-pjanijiet "Welmar", billi l-ağenzija kienet ga ghaddiet ghandu (fol. 94);

Il-konvenut xehed illi d-ditta "Welmar" iffurmat ruhha bl-ismijiet, ossija parti mill-ismijiet, taż-żewg diretturi — Whelpdale u Marshall — proprjetarji tad-ditta "Marshall and Rose" (fol. 59 u fol. 82). Mill-ittri iad-ditta "Welmar", li qeghdin fl-inkartament tal kawża, jirriżulta li d-diretturi ta' dik id-ditta huma l-imsemmi Whelpdale, Maxwell and Codd. Ma jirriżultax minn dokumenti min huma d-diretturi tad-ditta "Marshall and Rose"; iżda l-konvenut fix-xhieda tieghu qal illi l-imsemmi Whelpdale huwa wiehed miż-żewg diretturi proprjetarji ta' dik id-ditta. Ghalhekk Whelpdale huwa fl-istesa hin kondirettur tad-ditta "Welmar" u kondirettur tad-ditta "Marshall and Rose". Ma jirriżultax, però, soddisfacentement, li l-konvenut ta lill-imsemmi Whelpdale l-informazzjonijiet fuq riferiti fuq mistoqsijiet illi l-istesa Whelpdale ghamillu. Lanqas mid-depożizzjoni tal-konvenut ma jista' jiği proprjament deżunt, l-gbaliex il-konvenut fix-xhieda

Ghall-ahjar intelligenza tal-hwejjeg, jiswa f'dan il-pont li jigi rilevat il l-atturi fi-1949 ordnaw avviž fit-"Times of Malta" biex jaghmlu publicità ghall-pjanijiet "Welmar", u kitbu f'dak l-avviž il dawk il-pjanijiet kienu tip tedesk ("German Type"), peress li l-pjanijiet tedeski ghandhom, kif xehed l-attur John Falzon, čerta rinomanza (fol. 25 tergo). Gara li bi žball dehru l-kliem "German make" minflok il-Gara li bi zball dehru l-kliem "German make" mınflok dı"German type", u jumejn wara li gie publikat dak l-avviz id-ditta "Welmar" kitbet lid-ditta attrici biex tirtira dik id-dikjärazzjoni li l-pjanijiet kienu "of German make" (fol. 25 tergo; fol. 46 u fol. 47). L-attur Joseph Faizon qal fix-xhiedatieghu li in segwitu sar jaf li kien il-konvenut li ta informazzjoni lid-ditta "Welmar", u ssopona li dik l-informazzjoni tirasmettihielha permezz ta' telegramın stante l-intervall wisq qasir — jumejn — bejn id-data ii fiha deher l-avviz u l'gurnata meta giet miktuba l-ittra tad-ditta "Welmar" (fol. 25 tergo u fol. 63 tergo). Dan l-addebitu li gie maghmul lill-konvenut gie minnu ripudjat (fol. 61 tergo), u ma hemm xejn li soddisfacentement jissostanzjah. Mill-kumpless ta' dak li l-konvenut qal fid-depozizzioni tieghu wiehed iifhem illi kieli soddisfacentement jissostanzjan. Mili-kumpless ta dak li li-konvenut qal fid-depožizzjoni tieghu wiehed jishem illi kienet din ič-čirkustanza li qanqlet lid-ditta "Welmar" biex taghihel il-hsieb li ma tibqax rapprežentata mid-ditta attriči; u difatti il-konvenut qal li Whelpdale urieh kopja ta lavviž (folk-61 tergo). Pero, f'dan il-pont ma ghandux jiritnesa li r-raguni moghtija mid-ditta "Welmar" ghad-dečižjoni taghhom li jitterminaw il-kuntratt ta lagenzija mad-ditta attriči

kienet "the feeling that the Welmar piano should be represented by a firm occupying a more central position in Valletta, that is to say, in a shop which is exclusively devoted to the sale of musical articles" (fol. 79), u dan il-kliem ta' l-ahhar jista' juri ii l-kliem tal-konvenut x'aktarx keilhom influwenza fuq id-decizjoni li giet mehuda mid-ditta "Weimar": u jekk kien hekk, ma jgib l-ebda nfluwenza l-fatt li d-ditta "Welmar" kellha d-dritt, skend il-kuntratt ta' l-agenzijn ma' l-atturi, li tittermina dak il-kuntratt bi pre-avviz, kif fil-fatt ghamiet, fit-termini ta' l-istess kuntratt. Anki minghair ma jinzamm kont ta' dan, jibbasta, ghall-finijiet tal-penali, kif ahjar jigi spjegat aktar 'il quddiem, il-fatt vjolatur tal-projbizzjoni tal-ligi li kummercjant, ghal skop ta' konkorrenza, ixerred notizzji li jistghu jaghmlu hsara lill-industrja jew kummerc ta' kunimercjant iehor, minghair il-bzonn tal-prova tal-hsara;

Anki jekk in-notizzji li l-konvenut ta lıl Whelpdale kienu jikkorrispondu ghall-verità tal-fatti, din ic-cirkustanza ma tistax tkun utili hlief fl-applikazzjoni tas-sanzjoni; il-ghaliex, kif ga ntçal, il-liği taghna ma teżigix il l-fatti divulgati fuç il-kont tal-kummercjant konkorrenti jkunu veri, kif teżigi xi legislazzjoni ohra, pereżempju l-germanika, li tippunixxi biss dik il-konkorrenza li tikkonsisti f'diffuzjoni ta' fatti faizi. Kif ga nghad, is-sistema taghna jsegwi s-sistema taljan, franciż u belga, u jippunixxi anki d-diffuzjoni ta' fatti veri, u me

jammettix il-prova tal-verità tal-fatti;

Id-dirkustanzi li ghandhom x'jaqsmu mar-riljev li l-konvenut ghamel dwar id-diskors ma' Vincent Gauci Borda fuq ilpjanu "Bell' diga gew spjegati, u diga wkoil gew ikkunsidrati, spjegati u nterpretati l-provi dwar il-fatt jekk il-konvenut kienx jew le l-agent tad-ditta "Welmar" meta kellu l-konversazzjonijiet fuq riferiti ma' Padre Borg u Bice Mizzi;

Riferibilment ghai dawn il-konversazzjonijiet, huwa veru li saru ma' persuni wisq esperti fil-mužika, u kwindi ma tantx setghu jigu facilment influwenzati bhal persuni ohra ordinarji; però, b'danakollu, jibqa' dejjem il-fatt tal-vjolazzjoni tal-projbizzjoni tal-ligi maghmula ghal skop ta' konkorrenza — liema skop jirrizulta mill-fatt li flimkien mad-denigrazzjoni tal-

pjanu kohkorrenti gie offere b'bidh pjanu proprju;

Ff-fatt li hears ma saretz ma ighodd zejn, il-ghalfez, kif Fifatt li hara ma saretz ma jghodd zejn, il-ghallez, kif gå aktar minn darba ntqal, hijs sufficjenti l-prova tal-fatt li jivviola d-dispotizzjoni tal-ligi; u difatti l-kunmercjant li fituri saritlu konkorrenza ilecita jista, ghaz-zelta tieghu, jagitzi kontra min ikun ghamilhielu jew ghad-danni u nteretti, jew ghall-kundanna ta' min ikun ghamillu dik il-konkorrenza ghall-hlas ta' penali. Jekk huwa jezercita l-ewwel azzjoni, ikoliu jipprova anki d-danni li realment sofra, ghallez dik l-szzjoni hija l-ordinarja preveduta mill-ligi civili; imma jekk jaghžel it-tieni azzjoni, mhux tenut jipprova hag' ohta filief il-vjolazzjoni tal-ligi. Invero, din l-azzjoni l-ohra, ghall-kundanna tal-kontravventur ghall-hlas ta' penali, giet introdotta minhabba d-diffikulta kbira, jekk mhux addirittura impossibilita, li fil-prattika tigi riskontrata fil-likwidazzjoni tad-danni kagunati bil-konkorrenza sleali;

Fl-ahharnett, u dwar is-sottomissjoni tal-konvenut li ma klenx heinm tixrid ta' notizzji, billi n-numru tal-persuni li maghhom tkellem hu limitat ghal tnejn, ghandu jigi rilevat illi dentumru zghir ta' persuni li maghhom tigi mxerrda n-hovitaja ma jnehhix li n-notizzja giet mxerrda, imma, bhal metti d-durata tal-konkorrenza tkun qasira, tirrendi minuri d-dannu, u kwindi tittiehed in konsiderazzjoni fl-applikazzjoni the Winston:

Difatti, il-iatitudini tel-penali hija kbira hafna — minn ghaxra sa hames mitt lira; u dana appuntu ghaliex hafna cir-kuntaizi ilkonkorru biex jaggravawha jew jattenwawka. Il-ligi sacinmi l-kobor tal-fatt, iz-zmien li dam sejjer, il-mala fidi tal-kontravventur, u fi-ahharnett taghmel riferenza ghac-cirkustanzi partikulari l-ohra kollha ta' kull kaz, u kwindi thalli lill-gadikant latitudini kbira biex jirregola ruhu fil-fis-sazzioni ta' l-ammont tal-penali avut rigward ghall-fatti-specje ta' kull kaz;

Cirkustanza favur il-konvenut, li b'gustizzja ghandha tigi mfakkra, rizultanti mhux biss mix-xhieda tieghu (fol. 59 tergo) imma anki mid-dokument fil-fol. 37, hija illi huwa offra lid-ditta attrici, meta akkwista l-agenzija tad-ditta "Welmar", ii thallas ghall-pjanijiet ta' dik id-ditta li setghet tkom-

pli tordna permezz tieghu kummissjoni tat-tmienja fil-mija pli tordna permezz tieghu kummissjoni tat-tmienja fil-mija (8%) biss "on (ex factory cost) in voice", u li fuq dawk il-pjanijiet ma jkunx hemm it-targa tad-ditta tieghu, u, skond ix-xhieda tal-konxenut, li "il-prezz taghmlu hija, čjoè l-prezz tar-rivendita f'Malta". F'dana l-pont jixraq li jigi rilevat illi, meta d-ditta "Welmar" nehhiet l-agenzija lid-ditta attrici u tatha lill-konvenut, kitbet lil dan f'dan is-sens:— "Regarding the previous agency with Mr. Falzon, I have told him that I will ask you to supply him with any Welmar pianos he may require at a minimum profit to yourself. I think this he may require at a minimum profit to yourself. I think this is a gesture one must make under the circumstances, and I have no doubt you will come to terms with him". Il-konvenut mhux biss accetta t-talba tad-ditta "Welmar" (fol. 31), imma kkonceda lid-ditta attrici vantaggi akbar. Issa, ghal-kemm, bhala regola, azzjoni tajba bhal dik tad-ditta "Wel-mar" issir meta l-agenzija tigi moghtija lil haddiehor, u sebbene, forsi, dik l-azzjoni u l-azzjoni tal-konvenut, fil-fattispecje tal-każ, jistghu jiswew ghat-thiticija tar-raguni l-gha-liex id-ditta attrici tilfet l-agenzija, l-azzjoni tal-konvenut ma tistax, però, b'gustizzja, ma tigix mehuda in konsiderazzjoni, naturalment skond ma setghet tiswa, fir-regoiament tal-penali:

Għall-motivi premessi;

Tiddecidi biili tilqa' t-talbiet ta' l-atturi; tistabbilixxi f'hamsa u sebghejn lira (£75) is-somma tal-penali; u tordna illi l-ispejjež tal-kawža u relativi jithallsu mill-konvenut.